

Dimission

Herlufsholm Skole og Gods
onsdag d. 27. juni 2018

Kære studenter, dear IB graduates – kære dimittender fra Herlufsholm – årgang 2018.

”Menneskeheden har indrettet det saa forkert, at lægge alle Eksaminer i Juni, mens Nattergalen synger og Roserne blomstrer; der er ikke andet at gøre for de usalige Unge, der burde tumle sig i Mark og Eng, end at glemme Roserne derude og lukke sig inde med Bøgerne i mere eller mindre nødvendig Repetition af de opgivne Pensa.” – Emma Gad
”Takt og Tone” – 1918.

Hvor er det er skønt at se ud over jer – med jeres hvide huer på, og jeres røde øjne – Røde, måske grundet nattens fejring eller røde måske over tristessen ved, at dagen i dag markerer jeres sidste dag og fest på skolen som diple. Det paradoksale ved at blive student er jo nu engang, at man både er glad og ked i en og samme omgang. Glad for at nå i mål, men også ked af, at tiden her slutter.

I gjorde det! - Sikke nogle uger I har været igennem for at nå til i dag. Jeg forestiller mig ikke, at I har haft tid til andet end at fokusere på jeres sidste prøvelser – I klarede det, et stort tillykke med jeres eksamen og tid her.

Mens I repeterede pensum i sidste uge den 19. juni 2018, ville en af vores tids store digtere Michael Strunge, have fejret sin 60 år fødselsdag. Michael Strunge døde ung, kun 27 år gammel, da han sprang ud af et vindue fra 5. sal i Webersgade på Østerbro. Måske valgte han selv døden, eller også valgte døden ham. Han var syg (manisk), og hans sidste ord til sin kæreste var tragisk nok; *”Nu kan jeg flyve”*.

Dengang i 1986 da Michael Strunge døde den 9. marts, var jeg 15 år gammel og stod med foden på dørtærsklen til mit studenterliv og til mit ungdomsliv. Michael Strunge har altid boet i min generation – og i en del af mit hjerte. Jeg forstod det dog knapt dengang. De ord han skrev. Men med årene har ordene foldet sig ud på nye sigende måder og har favnet mig.

For en Koldingdreng i camouflagejakke og med halvlangt krøllet hår – ja, det var mig som ung – fremstod tidens københavnske punkunivers langt væk. At en ung mand ville farve sit hår sort og gå med eyeliner samt skrive digte, var lige over toppen, af hvad det jyske kunne klare. Michael Strunge var punkpoet. Men han blev ikke favnet af punkermiljøet..... Det var for borgerligt at skrive digte. Punkmusik var mere trendy end digte..... Og nogen syntes tilmed at Michael Strunges lyrik efterlignede David Bowie bare uden strøm.

Hvem bliver mon jeres generations store digter; Yahya Hassan, Caspar Eric, eller.....en af jer?

Vi ved det ikke endnu, men hvis I ingen får, er Michael Strunge stadig ung og står klar til at favne jer. Når jeg ser ud over jer glade studenter, er der særlig en passage i et af Strunges digte, der kalder på mig:

Lyt engang til et uddrag af hans digt "Rebel" fra "Skrigerne" 1980, han er 22 år gammel – jeg må advare imod provokerende ord.

DAGENE HAR FYLDT DIG MED TIMER
AF RASENDE KEDSOMHED.
FORÆLDRENE HAR FYLDT DIG
MED TAM TRYGHED OG KLAMME KRAV.
LÆRERNE HAR FYLDT DIN HJERNE
MED FRASENDE FACTS.
ARBEJDSGIVERNE HAR FYLDT DIT ANSIGT
MED AFVISNINGER AF DIN SELVTILLID.
AVISERNE HAR FYLDT DIN SJÆL
MED FRYGT OG FREMTIDSTRUSLER.
SELV ER DU LIGE FYLDT ATTEN
OG HAR FYLDT DIG MED SPRUT OG STØJ.
DU GÅR UD I GADENATTENS SØVNIGE DISTRAKTION
OG ORDLØSE LYDE.

Så hvad kan I studenter tage med jer fra Strunges liv og ord? Måske at turde folde sit talent ud, også selvom det ikke er moderne? Eller mere end det.... For Strunges digte handler om oprør og opråb, om at turde vise sin sårbarhed. De handler om både smerte og ensomhed, om skønhed og kærlighed og om rastløshed og tvivl, samt om søgen og drømme. De handler om ungdommen, livet og nuet. De handler om jer.

Men husk nu, at ingen kan flyve. Selv det største talent skal lande på benene for at forsætte. Så selvom I nu, flyver fra skolen, så lad det forblive på et metaforisk plan. Forsæt ud i de lyse nætter, pas på hinanden, mist kortvarigt fodfæstet og fald så tilbage på jeres fødder. Eller endnu bedre – fald tilbage på jeres rødder, for rødder, det har I. Når så de lyse nætter går på hæld og det røde i jeres øjne svinder, så kalder nye tider og nye udfordringer. Så skal I tage springet og flyve som legesyge sommerfugle på den allerførste sommerdag, på marker og enge, ja, på nye græsgange end Nyhaves.

Og hvad vil være jeres kommende vilkår og hvilke valg vil I skulle træffe – hvordan er det at være student og ung i 2018 – det er ikke den samme virkelighed, som jeg befandt mig i, da Michael Strunge digtede – en stor del af de jobs, eller elementer af tilværelsen som bliver jeres, eksisterer ikke den dag i dag og forandringer kommer hurtigere end nogensinde før. Det skaber pres på jer.

Forfatter Camilla Skovgaard taler i en ny bog om jer unge, hvor elever allerede i 8. klasse føler sig pressede over, at der bliver stillet forventninger til dem om, at de skal vide, hvad de vil bruge deres fremtid til?

Hun siger at:

"Der er ungdommen, og så er der fremtiden, og det er i den grad på høje tid, at vi skelner noget mere mellem de to og lader ungdom være ungdom og fremtid være fremtid. For vi glemmer desværre, at ungdommen er en vigtig tid, som har en værdi i sig selv, og som ikke bare handler om at præstere men om at finde ud af, hvem man er og at lære at træffe valg."

At træffe valg er også temaet for Tine Thygesen, adm. direktør og medlem af regeringens iværksætterpanel, der i net-magasinet Finans midt maj, provokatorisk spørger;

"Hvad har du gjort, du ikke var nødt til? Hvad har du skabt? Hvem har du hjulpet, og hvad har du lært dig selv?."

Så kære årgang 2018 – hvordan var jeres ungdom her, hvad valgte I og hvad skabte I?

I traf oprindeligt det valg at ville være Herlovianere med muslinger på skjorten – ikke som pynt, men som symbol på dybere liggende værdier om at udvise ansvarlighed, engagement og faglighed. De valg, har I dag for dag, uge for uge år for år, skulle gentage i utallige ord og tilsvarende handlinger, for på denne vis at både leve op til Herluf Trolles og Birgitte Gøyes ønske om en skole, der fremmede jeres akademiske evner, men også for at støbe grundlaget for jeres egen identitet.

Vendte man jeres eksamensblad af i dag om, og kunne man der læse om alt hvad I foruden skolegang har skabt, deltaget i eller flyttet, så vil man blive svært imponeret. Dette bevis ville i indhold og kvalitet på alle måder matche jeres side med eksamensresultatet. I sidder her i dag med evner som er utallige, forskellige og store, og disse evner har I ikke udelukkende erhvervet i klasserummet.

I skabte også gennem disse valg og jeres tid på skolen et fælleskab, hvis lige ikke findes nogen steder. Om I har været her i kortere eller længere tid, om I var kostelever eller dagelever, så er I nu uløseligt knyttet sammen i et fælleskab, hvis magi til enhver tid overstiger Hogwarts.

Og der er brug for jer, brug for jeres evner og fælleskab, mere end nogensinde før. Vi lever i en tid, hvor ordenlighed og ærlighed til tider er sat ud af spillet til fordel for spin og ”fake news”. Hvor de største meningsdannere er popstjerner, og hvor Herluf Trolles og Birgitte Gøyes ideal er truet. Idealet om, at der gennem viden, færdigheder og de rette værdier, skal skabes et grundlag, for at have en styrende rolle i samfundet.

Vi lever også i en verden, hvor individualisme fortsat står over fælleskabet, og hvor vores basale behov for at høre til er druknet i angsten for at åbne sig for det ukendte. Vores tid synes at have delvist glemt, hvad værdien af relationer os mennesker imellem betyder for os alle og for vores fælles historie – og det er en trist, trist tanke.

Men sådan vil I det ikke. For en måned siden afholdt skolen det 16ende jubilæumsstævne, hvor ca. 300 gammelherlovianere mødte op. Jeg talte da med dipole fra årgang 2008 og 2013, som tilsammen udgjorde ialt 100 tilbagevendte dipole - gammelherlovianere. Jeg spurgte – ”hvorfør er I så mange?”, og hver gang var svaret ”Vi var en god årgang, der holdt sammen – vi og vores tid sammen på skolen betyder så meget for os”.

Og en god årgang det er I også, årgang 2018 – I kan gennem jeres fællesskab med hinanden og den skole, I nu forlader for en stund, være med til at sætte ordentlighed, ærlighed, viden, færdigheder, engagement og ansvarlighed i fokus, hvor end I kommer. Både for jer som enkeltpersoner, som årgang og som verdensborgere – det kan I, og det ved jeg, at I vil gøre, som dipole før jer, til vidne om jeres arv som sønner og døtre af Herluf Trolle og Birgitte Gøye. I har stået for mange ting og skabt det nødvendige liv og spil på vores fælles skole – af det målbare kan det nævnes, at I blev den årgang, der leverede det højeste SRP-snit i skolens historie, og jeg kan her nu også røbe at jeres årgangs eksamensnit ligger så højt som på 8 - I kan være stolte af jer selv, som også vi andre er det.

Det er flotte tal, men for mig var det definerende tidspunkt for jer som årgang, da I tog springet over Helvedesgabets i 2.g. med forestillingen ”Ronja røverdatter”.

Historien er af Astrid Lindgren, og jeg åbnede forestillingen med hendes ord om, at ”man ikke kan prygle noget ind i børn, men man kan klappe meget ud af dem” – vi klappede med rette meget af jer i de dage, som vi vil gøre det i dag.

I historien om Ronja starter det med at være hendes fødsel, som splitter Mattis borgen i to med et gab, benævnt ”Helvedesgabets”, og på sigt splitter dette gab, det mulige fremtidige fællesskab mellem Mattis- og Borka-banden – I al Ronjas barndom lever hun med adskillelsen, symboliseret ved, at Ronjas far og mor fortæller hende, at ”Helvedesgabets” skulle hun holde sig væk fra. Som hendes far, Mattis, siger: ”*Falder du i Helvedesgabets, er du færdig med*

at gøre noget!?"

På den modsatte side findes dog Birk af Borka-klanen og i et definerede øjeblik i stykket, hvor begge familier ser ud til at have tabt hvert sit barn til denne splittelse, går det op for Ronja, hvad hun er nødt til at gøre. Det er uselvsk, og det er modigt, grænsende til dumdrigt, men det er den eneste udvej, der er, hvis hun vil redde det fælleskab med Birk, som hun ønsker. Hun tager tilløb - og i et spring da flyver Ronja tværs hen over det dybe Helvedesgab, og hun lander på sine fødder. Men med springet var der dog sket noget, som ændrede alt.

Sådan havde det også været for jer årgang 2018 – hvad alle, der så jer opføre stykket vidste var, at I aftenen før fredagens generalprøve og lørdagens hovedforestilling havde fået uventet og chokerende nyt ved meddelesen om det tragiske dødsfald af jeres klasse- og årgangskammerat, Mads Nørgård Larsen.

Et helvedesgab havde åbnet sig for os alle, og ingen ord kunne rette op på det. Og I som årgang, var i al for ung en alder blevet stillet ansigt til ansigt med det tragiske i at miste en ven, noget som den dag i dag, ikke står blegnet. Jeg husker jeres ansigter, da I øvede til det sidste – stykket var ikke det, der formede jeres udtryk – det var sorgen. Jeg husker også, at kunne se hvordan tårer pressede sig på, da I skulle spille, der hvor Skalde-Per dør og bæres af scenen, men mest af alt husker jeg, hvordan I stod sammen og tændte et lys i mørket for os alle, ud af respekt og kærlighed for jeres kammerat, hans familie og jeres fælleskab.

Jeg ved, at mange af jer har trådt til side for at hjælpe og støtte familien, såvel før som efter, at Mads gik bort og selvom et sådant sår aldrig læges, så viste I, hvad I står for, og hvem I er. Jeg ynder at sige, at man ikke altid selv kan vælge sine omstændigheder, men det man kan vælge er, hvorledes man handler under disse omstændigheder, og I gjorde da ret. Mads dimitterer ikke i dag, men han er herinde i rummet, igennem jer som hans årgang.

Når vi mister nogen vi holder af sker det, at nogle falder i, imens andre bliver stående – det handler om at have rødder og om at kunne stå fast – nemt at sige, svært at gøre, når modgang tvinger os mennesker i knæ.

Men ingen står så fast på rødder, som I herloviaanere. Når jeg ser ud over jer alle, så kan man godt blive ramt af ærefrygt ved tanken om, at I er årgangen af dimittender efter 453 års virke. Det gør jer særlige, og det gør Herlufsholm særlig – at I kunne fejre stifterens Herluf Trolles 500 års fødselsdag sammen, og at vi af ham og hans stærke viv Birgitte Gøye blev skænket ikke bare en grund, men et grundlag at virke på, som den dag i dag står fast – som er vores rødder.

Historiens vingesus skaber iblandt jer en luftstrøm, der vil kunne løfte jer resten af livet i alle dets spring – ja nærmest til en tilstand, der minder om at flyve – så kære årgang 2018, tag hinanden i hånden og vid, at I i virkeligheden holder om hjertet på hinanden – tag hinanden i hånden og spring over alle gab, der måtte åbne sig – I vil lande på fødderne.

Man kan snuble i landingen, særligt hvis livet giver en et par på skrinet, og man skal rette op på skaden – men det er også læring. Man kan også bruge sine fødder og lade dem gå i stå under en procession, hvis man ikke er enig i retningen, og det har I også prøvet – I har også gjort opråb og oprør, ja faktisk ladet jeres vårskrig gjalde over Skovklosterets jord, som bare en lille del af de mange minder, der dækker over jeres tid på Herlufsholm.

Nu afsluttes jeres gymnasietid her, levet under bløde skygger af takkede bryn på gavlene af den gamle røde gård, og I tager springet videre. Tak for hvert et minut, hvert ord og gerning, som var jer. Tak til trofaste sovesalslærere, hørere, forældre og enhver, der gennem kærlighed handling skubbende på, når det var nødvendigt – Det er et udtryk for en generøsitet, som I nu også kan føre videre – vidende, at vi mennesker, gennem generøse gerninger viser, at vi er af ædel byrd.

Jeg er nu tilbage hvor jeg startede, med Michael Strunges efterladte ord som står evigt..... han hvisker jer blidt i

ørene i 1985 med ”Mit digt”.

Natten bøjer sig i vækst og dagene vasker dit ansigt.

*Du træder gennem søvnen
og åbner en dør til solen.
Dér, ikke i dit eget lys
bærer du kroppen
strømmet igennem af blod.
Dér er du menneske nu
og du går for at finde din tid.*

Find jeres tid årgang 2018 – Med disse ord dimitterer jeg jer – tillykke.

